

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben hásho hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszavadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 9.

Talpalás.

Azt tartja a népmese, hogy mikor a medve kénytelen a fagyos földről vaczkába bujni, hosszú téli álma alatt a talpát nyalja, hogy éhen ne vesszen. Persze ettől a kosztól holtra soványszik s alig várja Gyertyaszentelőt, hogy az időjárásból megtudja, soká tart-e még a hójt, vagy itt lesz-e már a koncz hozó tavasz?

A medve bolondul cselekszik, ha így cselekszik, de hát csak medve, ha politikai volna, okosabban tenne.

Mikor a politikai körül fagy föl a talaj s kénytelen hosszabb téli álomba merülni, ő a más talpát nyalja s egész jól egzisztál mellette.

Ha aztán az ő Gyertyaszentelője táján borusnak látja az időt, mi minden medvének jó jel, akkor be sem várva a tavaszt, mely konczot hozzon, egyszerűen belé harap abba a bizonyos nyalt talpa, melynek már megszokta az ízét.

Hogy pedig miért tartja oda a talpát más, hogy átnyalakodja magát a bukott medve a zord téli szezon alatt, azt nehéz volna megérteni, ha nem tudnók, hogy mindenki talpának jól esik a meleg.

Tessék megráznai a hasonlatbeli medve bőrét és hamar kibuvik belőle a bukott klikkje.

Először nagy volt a mozgás köztük, sehogy sem akartak belé nyugodni abba, hogy felfagyott a föld körülöttük s elérkezett a vaczkába vonulás és hosszú téli álom ideje reájuk nézve.

Mikor pedig be kellett látniok, hogy ez a helyzet, akkor sem vonultak félre, csak összegubbaszkodtak egy kicsit s keresték az élethosszabbító talpakat.

A Goldis banketten a nemzetiségi talpakat keresték, a Scitovszky választásánál exponálták magukat fentnevezettért, ki a Széll s a nemzetipárt jelöltje volt s biztos győzelmű. Itt a Széll talpa kellett. A delegációban a király óhajására licizáltak rá; kár, hogy ő Felsője nem vette őket észre.

És most! Egy bók az összes nemzeti aspirációknak, egy a népnek, adórendezés és bürokratikus nyög levétele címen, kegyes mosoly Széllnek a brassói gimnázium ügyéért s erős kritika az utolsó idők pénzügyi politikája felett.

A Széll lapjai annyira dicsérik ezt a beszédet, hogy szinte látszik, mennyire erőlködnek elnyomni aggodalmaikat. Nekünk pedig úgy tetszik a Tisza-klikknek parlamenti keztyüs s a Bánffy-klikknek hírlapi bunkós akciójából, hogy már foguk között van az a láb, melynek előbb csak a talpára aspiráltak.

Hát bizony szép dolog a Széll hármasszava, csak hogy ember kell a végére. A Kinizsi mázsás buzogánya is pompás csatafegyver, de azért nem volna tanácsos vele harczba vonulni, ha kellő erőnk nem lenne hozzá, mert gyenge kar mellett könnyen a fejünkre eshetnék a sulya.

Az a hármasszavó Baross-féle erőt kívánt. De Baross meghalt, miért mení az új éra az ő rá szabott fegyverzettel harczba?

Ugy látszik, hogy a klikknek sikerült a talpalás s áthuzta a tél legszigorubb napjait s most kimászik a szabad leve-

gőre s mert borus a láthatár, reménytől dagadoz.

Egy év óta élvezi Széll az ellenzék Trenga Dei-jét, egy év óta várja a nemzet a megnyugtató reformot s egy év után látja összetöporödni Széllt és felőni a bukottakat.

Két miniszteri tárczáról nincs diszpozíció. Miért? Az új rendszerbe nem illő emberek dirigálnak nagy hatalmu állásokban ma is. Miért? Városi autonómiákkal szembe állanak speciálisabb érdekek. Miért?

Mert az új rendszer talpát fogja a régi, a kezei pedig nagyon lassan nőnek.

Politikus csak kétféle módon existálhat. Vagy áll a maga talpán, vagy jár a másé után. Választania kell már az új érának is e kettőből, hogy jöjjön vele tisztába végre a nemzet.

P—y.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, február 9.

Perczel Dezső az ülést tíz órakor megnyitja.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Psík Sándor előadó benyújtja dr. Molnár Jenő szentesi képviselő megbízó levelét.

Következik

a költségvetés tárgyalása.

Ezt megelőzőleg azonban Páder Rezső Lukács László pénzügyminiszter által félreértett szavait kimagyarázza.

A függetlenségi párt kezdi ma a vitát.

Okolicsányi László: Az új miniszterelnök e jelszóval foglalta el a bársonyszéket: »Jog,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gianotto pénzecskeje.

A. Juttam Sanford után: Idem.

Mária Jozefa asszony ölében a gyermekével ott áldogált a kapunyílásban. A nyitott kapun becsapó napsugár végig omlott simára fésült, fényes haján, fénybe fűrésztötte tagbaszakadt izmos alakját a bajor nőnek. Még az a szegényes, ütött-kopott háttér sem vonhatott semmit azon a határon, melyet ez a vonzó jelenség a ragyogó napsugárban a körülötte lévőkre árasztott.

— Csak az a gyermek! Csak az! A haszontalan porontya bátran elmaradhatna, egészen felesleges teher annak az asszonynak — így gondolkodik magában Gianotto szomszéd, a szegény nyomorék, a ki a másik ház kapuja előtt kötözgeti, ápolgatja fájós lábait. — Mirevaló neki ezt az elő trombitát, ezt a böggő kölyköt mindenüvé magával czipelnie. Ostoba dolog! Mibe kezdjen az ember egy ilyen haszontalan kis bambinóval?

— Adj' Isten jó napot, Gianotto! — Kiáltott át az asszony jókedvűen a nyomorékhoz, még nevetett is hozzá egy sort, úgy hogy ragyogó fehér fogai megvillantak a piros, husos

ajkak között. — Mi van a lábaddal máma? Fáj még?

— Eh, nem is fog ez már ebben az életben meggyógyulni — válaszolt amaz mankójával közelebb bicsegetve az asszonyhoz. — Hamarosan megöl már látom s másra marad a ház, a gyöngyök és a shawl.

— Hohó, a gyöngyök! Igen, annyit beszélnek erről a drága portékáról, de látni még senkisémm látta azokat!

— Ilyen gyöngyöket nem is láthat minden ember fia. Ámbár te megnézheted, még fel is próbálhatod, ha úgy akarod. Gyere no!

A nyomorék ment, vagyis inkább csak bukdácsolt előre, fellele a lépcsőkövön.

— Ugyan hagyj az a gyermeket idelent! Tán azt hiszed, hogy ellopja valaki? Pattogott az asszonyra, ez azonban annál erősebben szorította a gyermeket keblére.

— Miért ne láthatná ő is a gyöngyöket? De kérlek, iparkodj egy kissé, mert már úgy is elkéstem.

Gianottonak két szobás lakása volt a második emeleten, melyekben egymaga lakott. Voltak azonkívül szép ablak függönyei csipkéből, szép szőnyegek és vörös peluche-székei.

— No ülj le nálam — mondá az asszonynak egy nagy kézmozdulat kíséretében. — Valid meg magadnak, hogy még sohasem láttál ilyen szép székeket.

Ezzel belenyúlt kopot kabátjának zsebébe, előkotorászott belőle egy kulcsot és kinyitott vele egy régi szekrényt, mely a szoba egyik sötét szegletében állt. Miután egész csomó, különféle holmit szedett ki a szekrényből és hozott a sötétből napvilágra, végre megtalálta a keresett shawlt is. Kibontotta azt papírburkából és meg-meg lengette, rázta a levegőben, úgy hogy a shawl ránczokat vetett, hogy annál jobban láthassa és gyönyörködhesse benne az asszony. Ez most letette gyermekét a padlóra, vállára vetette és redőkebe igazgatta magán a becses ruhadarabot és mosolyogva nézte képmását a régi, porlepte tükörben, mely a szemközti falon lógott. Milyen jól állott neki ez a finom shawl! Hát még mikor azt a ritka gyöngykalárist a kezébe vette! Milyen szép formájuk voltak ezek a gyöngyszemek és mennyiféle színt játszottak a napfényben.

— Egy herczegnő is bátran viselhetné. Nézd meg csak jól! És a nyakára illesztette a nőnek a gyöngyös ékszer, mely a derekát verte a nőnek. Mária Jozefa asszonynak egészen bele kábult a feje, meg volt zavarodva s félénken rebegte az ő éneklő dialektusában: »Ezek a gyöngyök legfeljebb a Madonna nyakára illenek. Igazán nem csodálom, hogy olyan félénkgonddal őrizted azokat magadnál!«

— Mindezt neked adom. Legyen a tied. Lengyen a tied azonkívül ez a szép szoba s

törvény és igazság és az ország minden lakosa egy jobb kor reményében üdvözölte az országot és történetek azok az átalakulások, melyek a parlamenti rendet helyreállították.

Ezután polemizál Tisza István tegnapi beszédével és — ugymond — ezzel a tisztviselői karral és hozzátartozóival sikerült korrumpálni mindent és ezt a korrupciót nem Bánffy Dezső bárónak hanem elődjének köszönhetjük és csak ebből következhetett a szomorú hírnévre szert tett 1896-iki választás, a melyen pénzért még a hatalmat is meg lehetett vásárolni.

Egy közbeszólás: A jókedvű adakozó!

Okolicsányi: Szükségesnek tartja, hogy a nemzet politikai erkölcsiiben megtisztassék és kétségtelen, hogy számos dologban javulás állott be. De hasztalan a kormány minden törekvése addig, a míg a régi rendszer főispánjai helyeikből el nem mozdíthatnak.

Uj rendszer alakulásához új oszlopok lefektetése is szükséges. A költségvetést nem fogadja el.

A miniszterelnök a nemzetiségi kérdéstről.

Szell Kálmán miniszterelnök: Ha Komjáthy vádjai igazak volnának, hogy a magyar miniszterelnök nem folytat magyar politikát: nem merné fejét fölemelni, hanem lesütve hordaná szemét. (Zajos helyeslés a középben.) De hát nem igaz. Azzal vádolta őt Komjáthy, hogy a nemzetiségi kérdésben nincs vezéreszméje, hogy megalázást hozott a magyar politikára. Ennél sebzőbbet nem lehet miniszterelnökre mondani s visszautasítja a legnagyobb felháborodással. (Élénk helyeslés a középben.) Programjában a magyar állameszmét, annak kiépítését állította oda ideálul. Mit diffikultál? Azt, hogy a nemzetiségeknek egyenlő jogokat akar adni? (Élénk helyeslés a balközépben és a jobb-középben.)

A pénzügyi bizottságban kijelentette, hogy nem tűr meg semmi támadást a magyar állameszme ellen. Erre azt mondja Komjáthy, hogy ez semmi. Hát ez semmi?

Egy hang a közepéről: Ez nagyon is sok és világos!

Szell: Egyenlőséget akarok, egységes államot, mely befogadja sáncaiba vallási és nemzetiségi különbség nélkül a haza minden polgárát, azzal a korlátozással, amit a nemzeti állam egysége és az államnyelv felállítanak. (Zajos helyeslés minden oldalon.)

Azt mondja Komjáthy, hogy a nemzetiségi osztályt a miniszteriumban azért oszlattam fel, mert a nemzetiségeknek akarok kedvezni. Nem jól tudja. A nemzetiségi osztály feloszlattott, mert fölösleges volt. Ott van a belügyminiszteri rendőr-osztály, mely ugyanazon munkát

végezte az államellenes törekvések ellen s a kettőt egyesítettem.

A miniszterelnök ezután reflektál Komjáthy felhozott adataira. Közvetlenül megjegyzi, hogy meggyőződött **Metianu** korrekt, hazafias gondolkodásáról. Nem áll, hogy államellenes népgyűléseket enged tartani. Szigorúan utasította a szolgabírákat, hogy csakis oly népgyűléseket engedélyezzenek, melyek az államrend ellen nem vételenek. A **Narodny Novin** is figyelemmel kísérteti s nem enged államellenes cikkeket terjesztetni.

Szevics Mitrofon ujvidéki püspökre nézve kijelenti, hogy az egy nagy tudomány egyházi férfi s jó hazafi. Megválasztatása után kijelentette, hogy sajnálja, hogy eddig nem tette, most megtanul magyarul. Tehát az ellene emelt vád is alaptalan.

Nem akar a sok aprólékos vádra mindre kitérni, de ha van bennük valami baj, azon mindig igyekezett a kormány segíteni.

Amde egész légióját hozhatja fel olyan eseteknek, melyekben a kormány megbüntette az állam ellen vétőket. Izgatás miatt, államellenes röpíratok terjesztése, idegen színek használata miatt számosan megbüntettek, kiutasítottak. Intézkedés történt, hogy **Lucaciu**, aki egyházi hatóságának engedelme nélkül bucsujárásokat akart rendezni, ettől eltiltatott, sőt Romában is tettek arra lépéseket, hogy eltiltassék ettől. (Helyeslés.)

De kénytelen még néhány vádra reflektálni: Azt mondta Komjáthy, hogy **Iglón** az egyházi gyűlésen elhatározták, hogy ezentúl a jegyzőkönyvet németül vezetik. Hát nem így történt. **Münnich** Kálmán presbiter indítványozta, hogy magyarul vezessék a jegyzőkönyvet. Erre feláll **Walser** lelkész és indítványozza (Halljuk! Halljuk!) hogy maradjanak meg az **eddiggi gyakorlat**, a német mellett. (Mozgás a középben: No hát! Ez más!) De ezt is leszavazták s elhatározták, hogy 3 hónap alatt bevezetik a magyar nyelvet. (Élénk derűtség a jobbbon.)

Kiáltások: A »Magyar Szó« irta.

Ivánka: Ne puskázzon onnan.

Szell: Hosszasabban foglalkozik azzal a váddal, hogy a **brassói** Honterus-ünnepen **Jakabffy** államtitkárral szemben megengedte a miniszterelnök, hogy szász zászlókat használják. Aktákból mutatja ki, hogy **Jakabffy** maga más alkalommal kivételesen megengedte, hogy a nemzeti zászlók mellett a város színei is használtsanak, ugyanazt engedte ő meg a Honterus-ünnepen.

Rakovszky: Hisz ezt mindenütt megengedik.

Szell: De sőt kijelentettem, hogy kérdéses előttem, vajjon a kék, vörös a város színe-e, vagy a szász nemzeté, mert csakis előbbi eset-

ben engedhetem meg a színek használatát. (Zajos helyeslés a középben és jobbon.)

Szell ezután Komjáthy ama vádjára tér át, melyet a prágai **Politik**-ről mondott, melylyel — mint mondá — a miniszterelnök közlelbi összeköttetésben van.

Komjáthy: Nem mondtam.

Szell: Felolvassa az Egyetértésből Komjáthy ide vonatkozó szavait. (Zajos derűtség a középben.) Azt a viczet olvassa a Politik-ból Komjáthy, hogy 3 előkelő román egyházi férfival tanácskozott ő (Szell) a nemzetiségi ügyekről. Hát mi van ebben? Nem szabad neki tanácskozni? Azonban hát véletlenül nem tanácskozott se egy, se két, se három egyházi férfival. (Derűtség.)

Végül kijelenti, azt tartja, igazságosan kell bánni mindenkivel. Üldözni nem kell. Az erőszakot nem téveszti össze az erélylyel. (Tetszés a középben.) Az erőszakosság idegessé és nyugtalaná teszi azokat, akiket pedig nyugodtá kell tenni, hogy egymást megértsük. (Tetszés.)

Imponálni kell a magyar állameszmével, nem rettegetni. (Tetszés.) Tiszteletet és meghajlást kell kieszközölni számára s ez az ő álláspontja. Ez magyar politika is, okos politika is. (Tetszés.) Igaz, ez nem faji politika, de itt faji politikát nem folytathat senki, hanem csak magyar nemzeti politikát. (Tetszés a balközépben.) Azzal végzi beszédét, hogy Komjáthy nem bizonyított, ő hitvallást tett újra arról, amit régóta vallott. (Viharos éljenzés.) Az egész Ház **Szell** Kálmánhoz sietett gratulálni.

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Szünet után **Komjáthy** Béla és **Szell** Kálmán személyes kérdésben szólalnak föl. Végül még **Kálmán** Károly beszélt a javaslat ellen.

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

A városi közgyűlés második napja iránt éppen semmi érdeklődést nem mutattak a törvényhatóság tagjai s midőn tegnap délután a tanácskozást megnyitotta a főispán, hét tisztviselőn kívül csak az újságírók voltak a teremben. Később szállingózott be aztán 3—4 városatyja.

Az igaz, hogy kiváló fontosságú ügyek nem maradtak elintézetlenül az első napról, de azért volt egy pár olyan, amely nagyobb érdeklődést érdemelt volna.

Ilyen volt a biztosító intézetek hozzájárulása a tűzoltó intézmény fenntartásához, továbbá a vasutasok községi adója. Mindkét tárgynál voltak felszólalások.

hozá egy jó csomó pénz. Ne told továbbra is a két kerekű taligát és ne aludj penészes, nedves pinczehelyiségben. Menj, hivasd a papot. Vedd magadra és viseld egészséggel a shawl és a gyöngyöket s ha maj vasárnap templomba mégy, legyen olyan a külsőd, mint egy uri asszonyé.

Mária Jozefa kimeredt üveges szemekkel bámult a nyomorékra, a gyöngyök kiestek kezéből, a shawl pedig észrevétlenül lecsuszott vállairól és a padlóra siklott.

— Hányszor mondtam már neked — szólalt meg végül magához térve az asszony — hogy én Cuneót várom. Hisz törvényes hitvese vagyok neki. Ő mindenbizonyal visszatér utjából s megkeresi nejét és kis gyermekét. Kérdezd csak az öreget, ha nem hiszed! Ő is csak azt mondja. Persze, sok ideje már, hogy odavan a tengeren, két egész esztendeje már s mégis...

— Nem is látta még szemével a gyermekét és téged is rég elfelejtett már. Mit epeztél, törőd úgy utána magadat?! Tele zsebbel akár tíz asszonyt is vásárolhat a te hitvesed magának Ciranában. Választasd el magad tőle, nem sokba jön az egész. Szívesen fizetek mindent.

— Nem és nem! Én várok, ha másért nem, a gyermekért. S aztán mire megyek én egy ilyen öreg emberrel, mint te?

A haragtól kipirultan vetette oda a drága gyöngyöket az asztalra, aztán karjára kapta gyermekét és az ajtó felé tartott.

— Tán fiatalabb tetszenék, vagy csak azért nem keltek, mert nyomorék vagyok?

— Azért, mert nekem Cuneo kell és a gyermek, különben pedig ha valaki öreg és nyomorék, azon nincs az illetőnek mit szégyenkeznie. — Szólt az asszony higgadtan és arca szelidebb kifejezést öltött, a mint tekintete a nyomoréknak gyengén fejlődött, bepólyázott lábára esett.

— De ugyan miért nem mégy a bajoddal a kórházba? Hisz ott nagyszerű kurában, ápolásban részesül a beteg. Vagy pedig ehhez a nagyhirű orvoshoz itt ebben az utcában? Ő biztosan kigyógyítaná magát s akkor aztán feleséget is vihetnél a házba, ha a kedved úgy tartaná!

— Nem, nem teszem. Évekkel ezelőtt, midőn Siénában rajtam a betegség először fellépett, az orvos mindjárt kimondta rá az ítéletet, hogy gyógyíthatatlan s rajtam emberi tudományal segíteni nem lehet.

— En megpróbálom, hogy két gyertyát ajánlok fel a gyógyulásodra a Madonnának és imádkozni fogok érted, hogy minél előbb kilábold ezt a betegséget. Isten áldjon, Gianotto!

Gyermekét becézgetve távozott az asszony

a szomszéd lakásából. Incelkedve szólt a kis porontyhoz: »Látod te szegény kópém, ez az ember akar a te apád lenni!«

Odakint letette **Mária Jozefa** asszony gyermekét az utcán dolgozó csipkeverőnk lába elé s azután lement a szemetes piszkos udvaron át a pinczébe, hogy gyümölcsseit rendezze, miközben ajkai sebes, szaggatott imát végeztek a Madonnához. Majd újra feljött a megtöltött kosárral és fejével az asszonyoknak bólintva, tovább haladt áruival az utca rossz, kátyus kövezetén.

Addig, míg a nap arra az oldalra esett, a hol **Gianotto** lakott, ez ott üldögélt saját kapuja aljában. Ebéd után azonban felcizihelődött és átvánszorgott az átellenes háznak, egy nagy gyári épületnek a lépcsőfokára, melyben löport gyártottak és ott ápolgatta a hibás lábát. Ama husz-harmincz családnak férfi-népe, mely a gyárt környező téren lakott, napkelteől napnyugtáig a maga dolgával volt elfoglalva s mint csizmatisztító, újságárus, gyümölcskereskedő stb. kereste kenyerét, minélfogva csupán a nyomorék maradt odahaza a nők és gyermekek oltalmozójaképpen. Egyetlenegy nő akadt csak, aki belevegült az élet zajába s aki a város legélénkebb utcáin tologatta le s fel gyümölcsös taligáját, serény hangon kínálgatva a járókelőknek áruját.

— Gyalázat! — jegyezték meg azok a jónyelvű szomszédasszonyok — hogy egy ilyen

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt.

Jelen voltak:

Dr. Grósz Albert, dr. Berkovics Ferencz, dr. Hoványi Géza, Balogh Döme, Mihelfi Adolf, Munk Jakab, Nyíry György, dr. Bulyovszky József, Istvánffy István, Szűts Dezső, Rimler Károly, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Dús László, Tóth Márton, Sztarill János, dr. Baróthy Ákos, Busch Dávid, Ragány János, Szántó Lajos, Szűts István.

A megnyitás után az első napi közgyűlés jegyzőkönyveit hitelesítették.

A vámjövendelméről szóló határozat hitelesítésénél **Balogh** Döme azt vitatta, miszerint a közgyűlés azt mondotta ki, hogy a vámjövendelem jutalékának felosztását jövőben jóváhagyás végett mutassa be a tanács.

Bordé Ferencz, **Mihelfi** Adolf pedig azt vitatták, hogy tudomás vétel végett kell a főlőstást bemutatni.

A főispán hozzászólása után a »tudomás vétel« mondották ki.

A jegyzőkönyv többi részét észrevétel nélkül hitelesítették.

Ezután megkezdtek a hátralevő ügyek tárgyalását.

A tűzoltóság és a tűzbiztosítás.

Tekintettel arra, hogy a tűzoltóság tűz esetén igen sok szolgálatot tesz sanyagi előnyt hoz a tűzkár biztosító intézeteknek, Budapest törvényhatósága feliratot intézett az országgyűléshez, hogy a biztosító intézetek valami utonmódon járuljanak hozzá a tűzoltó testületek fenntartásához.

A székes-főváros ezen feliratát pártolós végett Nagyvárad városának is megküldötte.

A városi tanács teljesen méltányosnak és indokoltnak látja a székes-főváros kérelmét s javasolja, hogy Nagyvárad város törvényhatósága pártoló felterjesztést intézzen a belügyminiszterhez.

Mihelfi Adolf nem osztja a tanács javaslatát, mert az nem is vihető keresztül. Láthatjuk, hogy a hol tűzoltóság van, olcsóbbak a biztosítási díjak, s ezt a szóban levő intézkedéssel megdrágítanák. Ilyenformán a többi biztosítási ágakat: élet, jég stb. szintén meglehetne drágítani; pl. az életbiztosítás után a közegészségügyi intézmények fenntartásához kívánhatnánk hozzájárulást. Budapesten más viszonyok vannak; ott vannak a biztosító intézetek igazgatóságai s ott fizetnek jövendelmek után községi adót s most még újabb 5 %-ot akar

az intézetektől. A vidéken kellene azt behozni, hogy a biztosítások nyeresége után községi adót fizessenek. A főváros feliratának egyszerű tudomásul vételét ajánlja.

Rimler Károly főkapitány védte a tanács javaslatát. Kimutatja, hogy a tűzbiztosítással egy megítélés alá nem lehet vonni a többi biztosítási ágakat. A tűzoltásnál a tűzoltóságnak, a munkán kívül nagy veszteségei vannak a drága tűzoltószerek romlása folytán. Az ügyet a budapesti Flóra-gyár vetette fel, hol 4000 frt értékű tűzoltószerek ment tönkre. Az ilyen károknál kell a veszteségek egy részét áthárítani a biztosító intézetekre, a melyeknek a tűzoltás hasznát okoz. Nagyváradon a tűzoltószereket az önkéntes tűzoltóegylet adta eddig, de az egyesület most ki van merülve. Minden tűznél van kár a tűzoltó szerekben. Nem méltánytalan tehát, hogy a tűzoltó intézmény fenntartásához a biztosító intézetek hozzájáruljanak. Ajánlja a tanács javaslatát.

A közgyűlés elhatározta, hogy a főváros feliratát hasonszellemű felirattal támogatja.

A szeszgyárak mellett.

Az ipari szeszgyárak termelési maximumát, vagyis szeszkontingensét nemrég állapították meg és pedig a mezőgazdasági szeszgyárak érdekében. Ez már sérelmes volt az ipari szeszgyárakra, de ezek tulajdonosai azt vélik, hogy a pénzügyi kormány újabb kontingens-leszállítást tervez, ami az ipari szeszgyárakat tönkrejuttatná. Ennek a meggátlása végett Aradon országos értekezletet tartottak, a melyből sérelmeiket feltárva, memorandumot terjesztettek a pénzügyminiszter elé. A nagyvárad szeszgyárosok beadványt intéztek Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben kérik, hogy érdekeiket feliratban támogassa a város.

A tanács, tekintettel arra, hogy a szeszipar egyike a város legnagyobb gyáriparának, pártoló felirat küldését javasolja a közgyűlésnek.

A tanács javaslatát elfogadták.

A gázszerződés felmondása.

Dr. **Hoványi** Géza 1897. évben indítványt adott be, hogy a nagyvárad gázgyárral a közvilágításra kötött szerződést azonnal mondja fel a város. A vízvezetési és világítási bizottság nem javasolja a felmondást, mihez képest javasolja a tanács, hogy az illető bizottságtól félév alatt kérjen jelentést, hogy az 1901. év

december 31-ig a felmondás, esetleg a meghosszabbítás eszközölhető legyen.

Mihelfi: Addig nem lehet intézkedni, a míg a villamos vasut építését meg nem kezdik. Összetűg ezzel a vasut.

A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát azzal, hogy a bizottság ez év november 1-ig terjessze be jelentését.

A vízmű telephez vezető villamos jelzőkészülék vezetékének a felső vasúti hid alatti átvezetésére a m. á. v. üzletvezetőségével kötött szerződést jóváhagyták.

A város részére az 1900—1902. években szükséges ipari munkák biztosítására beérkezett ajánlatok közül a városi tanács a következők ajánlatát, mint legelőnyösebbeket ajánlja elfogadásra: a kőműves és ács munkákra Madarász és Társa, asztalos munkákra Tóth József, lakatos munkákra Vicsay Testvérek, szobafestő munkákra Vinkler Szidor, mázólok munkákra Havassy Zsigmond, üveges munkákra Déry János, bádógos munkákra Vlád Ágoston, cserepező munkákra Szőke Ferencz, kerékgyártó munkákra Herczeg Lajos, kovács munkákra Szalay Mihály, kőburkolásra Engel Ignác ajánlatát.

A kőburkolásra vonatkozólag dr. **Hoványi** Géza azt javasolja, miszerint a mostani ajánlat helyett az illetők egységes ajánlat tevésére hívassanak fel.

Ragány János hozzájárul ehhez, mert az árlejtési feltétel is az egységárat köti ki alapul. A kiszámítás a multa nézve helyes, de a jövőre senki sem tudja kiszámítani, hogy hol kell a munka. Közelebb irjanak ki új pályázatot, hogy csak az egységáron lehet pályázni.

Komlóssy József ezen munkánál, mert csak 4 tétel van. Itt a kedvező engedményben lát biztosítékot. Ajánlja a legelőnyösebb ajánlatot.

Dr. **Hoványi** Géza éppen ennél a munkánál látja szükségét az egységárat alapul vevésének.

Elfogadták az Engel Ignác ajánlatát s a többi szakmunkákat is a tanács által ajánlott vállalkozóknak adták ki.

A föld és sárhordásra **Zách** János és Társa adtak be legelőnyösebb pályázatot, azonban egy pótbeadványban kérik magukat a kötelezettség alól felmenteni, vagy ajánlatukban kített összegben felül még 20 százalékat fizessen a város, mert elszámították magukat. A tanács javasolja, hogy az utólagos kérelmet utasítsa el a közgyűlés s ha a szerződést nem írják alá, a bánatpénzüket elvesztése mellett terhükre új árlejtést tartsanak.

szép nő, mint Mária Jozefa, nem megy inkább Gianottohoz, aki bolondja neki s a ki a gyermek sorsáról, kinek apját még senki sem látta, szintén kész volna gondoskodni.

S hogy is van az, hogy egy ilyen gazdag ember naphosszat egymagában gunnyaszt, csupán csak a lábaival bibelődve és zsebkését szórakozásból a csizmája talpán fengetve? Hát kénytelen ő ezzel? Csak a jó Isten tudná ezt megmondani, de hogy ez nincs így rendén, az már egyszer bizonyos.

Ezen a délután szüntelen csak Mária Jozefánál jártak Gianotto gondolatai. Ez az asszony nem iszonyodik úgy tőle — gondolá magában — mint a többi fehérszép. Nem nézi őt le testi hibájáért, azért, mert nyomorék. Akárhogy, de birnia kell ezt a nőt! Csupán nem szabad többé visszatérni hazájába. Az kavargott a fejében, hogy egy irnokot kerít majd magának, egy idegen irnokot, a ki őt nem ismeri, ennek a tiszte lesz levelet írni Cuenéhoz. Egy olyan mesét kitalálni, melynek hallatára minden kedve elmenjen attól, hogy ez életben még a feleségére gondoljon. De hopp! Itt még a gyermek is, a kinek ereiben az apja rossz vére kering. Eh, milyen hétköznapi dolog az, hogy egy gyermek az ablakból kibukik; ha kóbor cigány nép ellopja, magával viszi, avagy ha őrizetlen perczen a lépcsőkön legurul!

Gianotto zsebébe nyúlt és elővette onnan

zsebkését és elkezdte azt nagy tempósan fengetni a csizmája talpán. Ha a bambinó nem volna, akkor tán elfogadná őt az asszony. . . . No jó! Elvégre is vannak kisegítő eszközök! Kerülő utak, melyeken — — —

Ebben a szent pillanatban érkezett a gyár elé egyike a gyári nagy társzekereknek, hogy terhet ott lerakja. — Gianotto ez okból tőle telhető gyorsasággal felkászolódtott a saját házána lépcsőiről és a legközelebbi utcasarok felé menekült. A nyomorék nem volt gyáva, de mégis jobbnak tartotta tiszteletreméltó távol-ságban maradni ettől az ormóttan teher-szekértől, mert csak körömfeketényi könnyelműség, vigyázatlanság és kész a lőporrobbanás! Már volt alkalma egyszer ugyanis izekre tépve látni egy embert, a ki ilyen módon szerencsétlenül járt. Sötét képek merültek fel a lelki szemei előtt. Koporsót látott maga előtt, melyben nem volt egyéb, mint egy csomó elékteleltet csont- és hústömeg. Füleiben csengett a halottat kísérő muzikusok zenéje és a halotti mise hangja.

Gianotto e közben teljes biztonságba helyezte magát, midőn a társzekér kocsisa, a ki a nyomorék megszeppenését és ijedtségét észrevette, arra a buta ötletre jött, hogy a puskaporról telt tonnák egyikét tréfából a lábával tehetetlen ember felé gördítse. A veszedelmes hordó azonban tovább gurult, sem mint

azt a kocsis akarta és nagyot recsenve bukott a kövezetre.

Most már veszedelmesre vált a helyzet. A hordó feltartózatlanul gurult és bukácsolt tovább. A lovak egyikét a lökés leütötte lábáról és élettelenül terült el a földön. A keletkező lárma az aszonyfélék és gyermekeket mind az utcára csodította. Gianotto, kit a rettenés már egészen megnémított, észrevette most, hogy egy kis gyanutlan apróság egészen szembe megy a nekilődült veszedelmes tartalmu edénynyel. Szent Isten! hát senki sincs, a ki a gyermeket az utból félrerántsa? De nini! Hisz ez a Mária Jozefa gyermeke!

Csodálatos lélekjelenléttel, látszólag nyugodtan bicsegett ki Gianotto, nehogy a gyermeket elijesztesse, az ut közepére: a hordó és a mit sem sejtő gyermek közé. A gyermek ilyenformán ép bőrrel menekült, de a következő pillanatban megtörtént a robbanás a szegényéletmentő Gianottót darabokra szaggatta.

— Kár volt azért a szép temetésért — vélekednek Gianotto női szomszédai — három pappal és a trombitás-bandával, mikor a koporsóban nem volt egyéb összetört csontoknál és alaktalan hústömegnél!

S vajjon mire jutott a sok drágaság? Ki lett dazdája a shawlnak és e gyöngyös nyakéknak?

Balogh Döme méltányossági szempontból kéri, hogy Záchot és társát mentse fel s új árlejtést tartsanak.

Komlóssy József ajánlja a tanács javaslatát.

A tanács javaslatát elfogadták s Zách és társa kérelmét elutasították.

A kövezetvámra vonatkozólag Löwy Ignáczal kötött egyezményt jóváhagyták.

Sütő Sándor volt közrendőr állásába visszalyezését, illetve a nyugdíjalapba teljesített fizetés visszaadását kéri. — A kérelmet elutasították.

A vasutasok községi adója.

A kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be, hogy a vasuti személyzet a községi adó alól felmentessék.

Budapest fővárosa ez ellen feliratot intézett az országgyűléshez s ezt pártolás végett megküldötte Nagyvárad városának.

A városi tanács, bár Nagyvárad városánál csak évi 600 frtra rug a vasutasok községi adója, a főváros feliratának pártolását javasolja.

Mihelyi Adolf ellenkező véleményben van, mert egyenlősíteni kell az állami tisztviselőket. Még örömmel kellene üdvözölni a törvényjavaslatot.

Ragány János tudja, hogy a vasutasok nehéz szolgálatot tesznek, de azt látja a törvényjavaslatból, hogy a városokat mindinkább csonkítani kívánják. — Pártolja a főváros leiratát.

Dr. Bulyovszky József kifejti, hogy a vasut nem állami szolgálatot teljesít. Az államvasut 80 milliót vesz be, ezzel pótolják a vasutasok e nemű kiadását. Méltányos a főváros kívánsága.

Mihelyi Adolf: Tévedésben van a polgármester. A bélyeg is többet hoz, mint az igazságszolgáltatás. A vasutasok eddig sem fizettek községi adót s csak egy közg. bírósági határozat folytán merült fel a kérdés.

Azt helyesli és javasolja, hogy ragadja meg a törvényhatóság ez alkalmat és feliratban hozza a miniszter tudomására, miszerint a városok mennyi szolgálatot tesznek az államnak s mégis a saját erejükre vannak hagyva az önfentartásuk és fejlődésükkel járó nagy terhek viselésénél.

Dr. Hoványi Géza: Fel kell ezt az alkalmat használni, hogy felhívjuk az állam figyelmét a városok segélyezésére. Rá kell mutatni, hogy ha ezt a törvényjavaslatot elfogadják, újabb sérelem a városokra. — Gondoskodják az állam arról, hogy a városoknak terheit könnyítse.

Dr. Berkovits Ferenc helyesli a polgármester felszólalását. Ha az állam ipart üz, viselje mindazon terheket, mint más. De azt kell venni, hogy az államvasutnak a 80 millió haszna nem tiszta jövedelem, mert a tőkének csak kevés százaléka. A hazafias érzést kell ápolni a vasutasoknál. Helyesli a dr. Hoványi felszólalását, de a kárpótlást a sok szolgálmányokért másutt adja meg az állam a városoknak. Adjon kedvezményt a szállításoknál. A főváros feliratát egyszerűen tudomásul veszi.

A tanács javaslatának mellőzésével a *Mihelyi* javaslatát fogadták el. Ezzel az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Febr. 10. A jogász-egylet ülése.

Február 10. Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

Febr. 11. Honvédegylet 1/2, 11 órakor a városbázan.

Febr. 18. Kath. Kör közgyűlése d. e. fél 11 órakor.

Február 18. Biharmegyei kereskedelmi, termény hitelbank közgyűlése.

Február 18. Gazdasági és iparbank közgyűlése.

Febr. 24. Az országos honvéd segélyező-egylet közgyűlése.

Március 8. Bihoreána közgyűlése.

Március 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

* **A városi főügyész fizetése.** Nagyvárad város törvényhatósága kellőleg méltányolván a városi főügyésznek azon kérelmét, hogy az e fontos álláshoz éppen nem arányos fizetését emeljék, a főügyész fizetését évi 3200 koronában s lakbérét 600 koronában állapította meg. A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* **Az udvarias osztrákok.** Bécs városa február 15-én — az idén is mint minden évben — bált rendez. Erre a bálra *Lueger* Károly bécsi polgármester *Halmos* János budapesti polgármestert és családját is meghívta, mely udvariaságért a polgármester levélben köszönetét fejezte ki.

* **A belügyminiszter és a hazai gyufa ipar.** A m. kir. belügyminiszter a kereskedelmi miniszter óhajtatásához képest, leiratot intézett a törvényhatóságokhoz s így *Biharmegye* törvényhatóságához is, melyben felhívja a törvényhatóság figyelmét a hazai gyufa ipar pártolására, t. i. hogy a törvényhatóság hivatalai a gyufaszükségletet csak hazai gyárakban szerezzék be.

* **A kereskedelmi miniszter ur — ugymond a leirat — azon reményének ad kifejezést, hogy ha a hatóságok ezt a követelést következetesen érvényesítik, a kereskedők ez elől nem fognak kitérhetni és így bevezetve a hazai gyufát, a közönség is ahhoz fog szokni és ennek révén a hatóságok fontos iparfejlesztési tényezőkké válnak.**

* **Egy nagy pukkanás.** Hidegser-utca lakóit tegnap 8 óra tájban egy ágyuszónak is beillő nagy dőrej riasztotta föl. Egyszerre egész Hidegser-utca talpon volt s rohant a vasuti átjáró felé, mert az a bizonyos ágyuszó, melyhez fogható ember emlékezet óta nem hallottak a hidegser-utcaiak, az átjáró felől jött és az átjáró fölött csakugyan ott állott a kolozsvári tehervonat. A dolog azután teljesen kimagyarázódott az egybegyűltek előtt, hogy t. i. nincs semmi veszedelem és ugyszintén az is, hogy nem a burók ágyui hangzanok egészen a Hidegser utcáig. Reggel ugyanis vastag köd feküdt meg az egész környéket, úgy hogy minden vasuti jelzés lehetetlen volt. A rendes szabályzat szerint két hangosan pukkanó, de különben semmit sem ártó köd jelzőt tettek le a sinre, a mit az ör azután ott felejtett és így pattantotta azt szét a kolozsvári tehervonat, a mely azután a nyílt pályán meg is állott.

* **Több mázsás bűnjel.** Hatalmas bűnjel feküdt tegnap a rendőrség udvarán, egy több mázsás réz cső, ami mint bűnjel szerepel. A *Kolmann-féle* szeszgyárból való a cső, honnan egy *Zing* Tógyer s egy *Papp* Gergely nevű ember tegnapelőtt éjszaka ellopták s a több mázsás csövet elcipelték a város másik végére. Tegnap hozzá kezdtek volna a cső szét-darabolásához, de az nem sikerült, mert a rendőrség az esetnek tudomására jött s a csövet lefoglalta, a tetteseket pedig elfogta. Így aztán kárba vészett a nagy fáradság, a hatalmas bűnjelet, amihez hasonló régen nem volt a rendőrségen, ma átszállítják az ügyészségre.

* **A szentesi választás költségei.** *Sima* Ferenc lapja, a *Csongrádmegyei Ellenzék* a Dienes-párt egy bizalmas emberétől nyert adatok alapján 56 egyén és testület névsorát közli, akik kisebb-nagyobb összegekkel támogatták, a tiszta választások nagyobb dicsőségére Dienes jelölttségét. Az érdekesebb jökevdű adakozók *Sima* lapja szerint, amelyre a közleményért a felelősséget reá hárítjuk, ezek: *Vadnay* főispán 600 korona, *Eötvös* Károly 2000 korona, *Tencer* Pál (Budapest) 1000 korona, *Herglóc* főszolgabíró 300 korona, *Egyetértés* szerkesztője 2000 korona (!), *Gaal* Sándor járásbíró 200 korona, *Pallay* Zoltán bíró 100 korona, *Sulcz* Lajos árvaszéki ülnök 20 korona, *Incze* József tanár 20 korona, *Király* László tanár

20 korona, állomásfőnök 40 korona, *Szántó* Lajos dr. (a választási elnök!) 200 korona, *Deutsch* Emil vállalkozó (Budapest) 600 korona, a *Szentesi Takarékpénztár* tagjai 200 korona, a *Szentes és Vidéke Takarékpénztár* tagjai 200 korona. Összesen 56 egyén és társulat 10.450 koronát adott össze. Érdekes volna kutatni, igaz-e *Sima* lapjának híre s ha igaz: mire fordított ez a csinos összegecske?

* **A pénzhamisító halála.** A napokban halt meg Pósan *Greizinger* István egyszerű sváb paraszt földműves, kinek neve a múlt évben egy en gross üzött pénzhamisítás folytán gyakran megfordult lapunkban. *Greizinger* István becsületben öszült meg és hogy a pénzcsinálás mesterségére adta magát, annak igen nagy szegénysége volt az oka, meg az, hogy megismerkedett egy gépgyári munkással, a ki őtet aztán rácsábitotta a pénzcsinálás mesterségére, az öreg *Greizinger* azután szorgalmasan hordta be a vadonat új koronákat a nagyváradai hetivásárookra. Becsületes kinézése nem keltett semmi föltűnést és így vigan ment az üzlet egészen addig, a míg a csendőrség rajta ütött a pénzhamisító bandán és mindent lefoglalt. Az elveszett becsület nagyon bántotta az öreg *Greizingert* s nem is mert ezután az emberek elé kerülni. A napokban azután nehéz beteg lett az öreg földműves s hogy már érezte életének végét, lassan feltápáskodott s oda ment a szoba egy rejtkehelyére és egy zacskót vett elő. A zacskóban még azok a bizonyos hamis koronák voltak, a melyekkel egykor jó vásárokat csinált. Reszkető kezébe véve a zacskót botorkált vissza az ágyhoz s a zacskót maga mellé fektette. Egyik hozzátartozója megkérdezte tőle szépen:

— Mit csináljunk ezzel a zacskó pénzzel?

— Tegyétek a koporsómba s temesetek el vele, — felelte reszkető hangon a megbűnhődött pénzhamisító s néhány óra múlva meghalt.

* **Eltűnt földműves.** F. évi január hó 13-án azzal ment el hazulról *Kovács* Károly derecskei földműves, hogy megy Debreczenbe megnézni, hogy a telekkönyve rendbe van-e már s azóta nyoma vészett. Magával vitte a birtokára vonatkozó iratait és mintegy 30 forint készpénzt. Országos körözése elrendeltetett.

* **Közgyűlés.** A Biharmegyei takarékpénztár XXVIII. évi rendes közgyűlését ma délután 3 órakor tartja meg az intézet *Kossuth* Lajos utcai helyiségében.

* **Abrones tolvaj.** A petroleum raktár gondnoka *Bás* Lőrincz tegnap azt a panaszt tette a rendőrségen, hogy a petroleumos hordókról lopják az abroncsokat. Ezen feljelentés következtében két rendőr kiment a helyszínre s épen akkor értek oda, mikor egy *Széles* Sándor nevű fiatal ember mintegy 41 kiló abroncsot elakart szállítani. Szélest átadták a rendőrségnek.

* **Halálos kimenetelű mulatság.** A kanyargó Tisza mentén fekszik Abád és Szalóka községe, a melyet csak egy utca választ el egymástól, mind ennek daczára a két község fiatalága örökös harcban áll egymással, mert mindkét fél féltékeny a saját falujabeli szép asszonyaira. Ez a féltékenység okozta azt a véres verekedést, a mely — mint levelezőnk írja — e hó 4-én két legény halálával végződött. Abád és Szalóka község fiatalága a folytonos ellenségeskedést megunva, az őszszel valahogy kibékültek s az egész telet békés egyetértésben töltötték el. Ennek a tartós barátságának a megpecsételése végett e hó 4-én bált rendezett a szalócai fiatalág, melyre az abádiak is hivatalosak voltak. A mulatság jókedvvel kezdődött különösen a rendezők, értettek egyet s talán ennek a tulságos előzékenységnek tulajdonítható, hogy a szalócai fiatalág a kelleltinél többet foglalkozott az abádi lányokkal, a minek következtében az abádi fiatalágból kitért a féltékenység s ennek alapján a régi

gyűlés is, mely előbb csak szóban, később pedig tettelegesen nyilvánult úgy annyira, hogy valóságos harc fejlődött ki a két község legénysége között, melybe aztán az öregek is beleavatkoztak, de vesztükre, mert a harc hevében Matók Ádám és Lencsák Józsi a harctéren agyon verték, idősb Vedres Imrét pedig, aki békéltetés végett lépett közbe, súlyosan megszurkálták. Ezenkívül a verekedők nagyrésze — a kiket a csendőrség választott szét — kisebb-nagyobb sérüléssel távoztak a verekedés színhelyéről.

EGYESÜLETEK.

A Réti Népkör közgyűlése. A Nagyvárad Réti Népkör megtartotta közgyűlését Gábor János elnöklte alatt, a mely alkalommal a dr. Ternér Béla eltávozása és Gulyás Gyula lemondása folytán megüresedett helyekre Szőke Ferencz és Ökrös Bertalan választották be a választmányba.

A felolvasott évi jelentés szerint a Körnek jelenleg 10 pártoló és 224 rendes tagja van; csinos berendezése, két teke asztala kizárólagos tulajdonát képezi. Könyvtára mintegy 500 kötet jelesebb művet foglal magában; az összes helyi lapokon kívül a »Vállalkozók Lapja« több fővárosi politikai és élelapiakat járát.

Az évi zárlat — eltekintve a tagsági díjakból hátralékban levő 1400 frttól — 192 frt készpénz maradványt mutat. Ezen felül külön alapja van a körnek »szegény gyermekek felruházására«, melyből rövid fenállása óta már 14 szegény gyermeket látott el téli ruházattal. Látható mindezekből, hogy ez az egyszerű polgárokból alakult kör, nem téveszti czélját, sőt teljes erővel törekszik egyrészt tagjainak kellemes szórakozást nyújtani, másrészt felesleges filléreiből jótékonytárgyat gyakorolni.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt kereskedő.

Kováts Ákos kereskedő közel három évvel ezelőtt csődöt kért maga ellen s ezen csőd folyamán olyan dolgok kerültek elő, melyek a mellett bizonyították, hogy Kováts Ákos tiltott cselekedeteket is elkövetett.

Igy aztán a hitelezők, kik követelésükre semmi fedezetet sem találtak, bünteljelentést tettek Kováts ellen.

E bűntényben tegnap ítélkezett a törvényszék.

A vád az volt, hogy Kováts akkor is, a mikor már látta, hogy a csőd kikerülhetetlen, még mindig csinált újabb adósságokat, aztán megengedte azt, hogy a hitelezők egy része lefoglalja az árukat s így a többi fedezetet nem nyert, de meg egy nagy csomó árut el is adott s ezek árával nem számolt el.

A csőd megnyitása előtt egy este a kávéházban Kováts egy társaságnak 3000 forintot mutatott, amely összeget ilyen uton szerzett s ez az összeg könyveiben sehol sem szerepelt.

Kováts ezeken felül testvéreinek egy 400 forintos tartozását is elengedte.

A tárgyalás az egész tegnapi napot igénybe vette.

Este hozta meg a törvényszék ítéletét, mely szerint Kováts Ákost kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte, a mely összeg behajthatatlanság esetében husz napi fogházra lesz átváltoztatva.

Tizenhat krajczár miatt. Tizenhat krajczárral tartozott Nikila Mihály nyimoosdi

gazda szomszédjának Kuk Péternek és a tizenhatkrajczárnyi adósság miatt a hitelező börtönbe került.

A mult őszön a mezei munkáról ment haza a két ember, utközben bepálinkáztak annyira, hogy mindketten részegek lettek. Ilyen állapotban szóba jött a tizenhat krajczáros adósság, a mit hiába kért Kuk Nikitától ez nem akarta megadni, de az nem is adhatta meg, mert nem volt nála annyi pénz.

A részeg hitelező látta, hogy pénzét szépszerével meg nem kapja, a nála lévő bottal agyba-főbe verte adóssát, aki ezen ütések következtében annyi sérelmet szenvedett, hogy több mint három hónapig feküdt.

A törvényszék a nem barátságos hitelezőt hat havi fogházra ítélte.

Sikkasztó vasutas. A magyar államasutaknál díjnok volt Schmidt Gusztáv s ebben a minőségében különféle turpisságokat követett el. Megkönnyítette manipulációit, hogy alig gyakoroltak vele szemben ellenőrzést. Schmidt legelőbb két hordó pálinkát sinkófalt el, a mivel egyuttal abba a bűnbe is beleesett, hogy a pálinka nem kerül megadóztatás alá. Ezenfelül portódijokban sápolat kisebb-nagyobb summákat úgy, hogy a »kézbesíthetlenség« jelentéseket mind egy borítékban küldötte. Végül elsikkasztott Schmidt egy 250 forintos vászon küldeményt s néhány könyvet. A bíróság, melynek dr. Agarasztó volt az elnöke, hivatali sikkasztás és okirathamisítás czimén vonta felelősségre a hűtlen duinnistát s meghallgatván dr. Gruber Lajos kir. ügyész indítványát, Schmidt Gusztávot három évi fegyházzal sújtotta. Ugy a közzéadló, mint az elítelt felebbezett.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanas.*

- 3236 Vincze Zsuzsánna — Makra Mátyás.
- 3237 Vinternitz Adolf — Engel Johanna.
- 3238 Ambrus János — Riskóczy Mária.
- 3239 Csarnay Zsuzsánna — Nádasdy Károly.
- 3240 Bakai János — Tóth Judith.

Előadó: *Bócz Géza.*

- 2841 Bak Sándor — Katona József.
- 2845 Erdei Virág — Árva János.
- 2863 Bondár Lajos — Bakos István.
- 2866 Pánti Károly — Bagdi Lajos.
- 59 Pohanzie Juon hagyatéki ügye.
- 125 Kodlacssek Mihály hagyatéki ügye.
- 130 Grisum Ignác hagyatéki ügye.
- 148 Sáfrán Julianna hagyatéki ügye.

Előadó: *Dr. Járossy Károly.*

- 2669 Pfeifer Antal — Török József.
- 184 Jászai Ármin — Menyhért Vilmos.
- 181 Fridmann testvérek — dr. Bakonyi Samu.
- 189 Stolcz Lipót — Nádor L. és társa csőd-tömege.
- 200—212-ig ugyanez ügy.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 2814 Weisz Bernátné — Végh Mihály.
- 2844 Bartos Barbura — Seran Mária.
- 2848 Mós Mihály — Mós Péterné.
- 2864 Dávid Katalin — Abrán Jánosné.
- 2974 Szilágyi Péter — Szilágyi György.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

- Febr. 10. Csarnok estély.
- Február 10. A réti népkör táncestélye a Bazárban.
- Febr. 11. Református bál a Sasban.
- Febr. 11. A zeneiskola hangversenye.
- Febr. 17. A nőegylet kalikó bálja.
- Febr. 18. A kath. legény-egylet táncestélye a Zöldfában.
- Febr. 24. Tiszti estély.
- Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
- Febr. 27. Zenekedvelők jelmez-estéje.

A csarnok mai estélye. A kereskedelmi csarnok ma este tartja harmadik estélyét saját termében. Ennek az estélynek érdekességét nagyban előmozdítja az, hogy az estélyen kotilliót rendez a csarnok galláns rendezősege. A mulatság mint a csarnoknak minden egyes estélye pompás lesz.

A Réti Népkör táncestélye. Kedélyes táncestély lesz ma, február 10-én a Bazár-étteremben. A Réti Népkör tartja jóhírnevű téli mulatságát. A sikert biztosítja a kör eddigi mulatságainak sikere s a rendezőség buzgólkodása.

Felolvasás Várad-Velenczén. A várad-velencei Népkör ma este tartja meg felolvasással egybekötött táncestélyét. Az estély műsora a következő:

1. Oh, nem vagyok félté eny! Monológ, Csehov Antaltól. Előadja: Weisz Adél k. a.
 2. Felolvasás. Tartja: Smetka L. Ödön, premontrei tanár.
 3. Temetés. Irta: Gara Ákos. Előadja: Rogoz Imre, a Vigszínház színész iskolájának végzett növendéke.
 4. Néhány pillanat életemből. Szabadon előadja: Ifj. Bige György.
- Az érdekes felolvasó-estély pontban 8 órakor kezdődik. Felolvasás után tánc lesz.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Irta: *Fernand-Hue.*

69

Franziából fordította — Ó.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

A két rokon.

Atkins ur dolgozószobájában ült és leveleit olvosta.

— Semmi hír, szolt boszusan, mikor figy-nöknének Deksonnak levelét elolvasta, melyben ez azt írja, hogy idestova egy éve nem kapott hirt a parancsnok expedíciójáról.

Gondolkodásaiban a belépő komornyik zavarta meg.

— Mi az? ordított Atkins ur dühösen, hogy a szegény ficzkó majd nem összeesett ijedtében.

— Egy ur . . .

— Vigyen el az ördög azzal az urral együtt! Hát nem mondtad neki, hogy most nem fogadok?

— Mondtam neki, de azt felelte, hogy ha ön meglátja névjegyet . . .

— Add ide azt a névjegyet!

Atkins alig vetett egy pillantást a kis fehér lapra elsápadt és hátra vetette magát székében, mintha a guta ütötte volna.

A komornyik segítségére sietett.

— Menj a pokolba és küld be azt az urat, hörögte a petróleumkereskedő.

A szolga kiment és nemsokára belépet egy elegáns uti ruhába öltözött fiatal ember Egyenesen Atkinshoz sietett, megölelte és a lehető legszívélyesebb hangon szólt:

— Jó napot kedves bátyám! Mennyire örvendek, hogy láthatom, nem is képzelem, hogy mennyire örvendek!

— Uram, mit jelent ez a tréfa?

— Hogyan, bátyám! hát így fogad engem huszonöt évi távollét után? Pedig én azt hittem, hogy ön odalesz a nagy örömtől.

— Még egyszer, uram, mit jelent ez a tréfa?

Mit akar? Nincs elvesztegetni való időm. — Hogy mit akarok? Semmit! Egész egyszerűen haza jöttem az én házamba, az én petróleumforrásaimhoz, szóval örökségembe.

— Ön bolond!

— Nem annyira, mint a hogy gondolja; sőt ha helyet foglal és meghallgatja a mit mondok, meg fog győződni róla, hogy nagyon is épeszü ember vagyok.

Atkins ur engedelmességedet és leült kar-
székébe.

— Még talán nem felejtete el kedves bá-
tyám . . .

— Kérem, ne szólítson így!

— A mint tetszik. Tehát még talán nem
felejtete el uram, hogy körülbelül egy éve ön.
500,000 dollárt ígért annak, a ki sorsomról
hírt ad. Ezt a csinos összeget, melyet ön az
én pénzemről szándékozott kifizetni, megkisé-
relte megnyerni egy Parr nevű kapitány, a ki
meg is talált engem, visszaadta nevemet és
átadta nekem az ön címét. Mint látja, én
azonnal önhöz siettem, hogy keblemre ölelhes-
sem egyetlen élő rokonomat.

— Hazudik! Ön nem Gérard Henrik! Ön
nem Gérard Pál fia.

— Bocsánat, de bizonyítékaim is vannak,
írományok . . .

— Bizonyosan lopta azokat!

— Nagyon rossz véleménynyel van családja
tagjai iránt.

— Vagy meghamisította . . .

— Nézze meg, mielőtt ítélne.

Átnyujtott egy csomó iratot.

— Ezek csak másolatok, az eredetiek
már a hatóságnál vannak, tette hozzá.

— Elveszttem! elveszttem! hörögte Atkins,
a mint a papirokat meglátta.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

A transzváli háboru.

London, február 9. Ma reggel kilencz
óraig semmiféle újabb hír nem érkezett,
legalább a hadügyminiszterium olyant ki
nem adott; csak a »Standard« jelenti
Durbanból, hogy a burok a Fokföld ha-
tárát erősen nyugtalanítják és hogy
Qudwein mellett nagy csapat bur verő-
dött össze. Ennélfogva az angolok egy
önkéntes csapatot és egy üteg ágyut
küldtek a Fokföld határára, hogy a buro-
kat sakkban tarthassák. Az a körülmény,
hogy ma reggel semmi hírt nem adtak a
harctérről, nagy nyugtalanságot kelt,
mert attól félnek, hogy van ismét mit
titkolni. Lehet azonban, hogy a déli órák-
ban fogják csak az újabb táviratokat ki-
függeszteni.

London, febr. 9. Hivatalosan jelentik,
hogy Buller tábornok újabb kísérlete Ladysmith
megközelítésére, ismételt vereséget szenvedett.
Az egész sereggel kénytelen volt ismét vissza-
vonulni a Tugela déli partjára.

London, febr. 9. Macdonald tábor-
nok nagy kerülő uton akarta a búrokat
nyugatról megkerülni és a szorongatott
Kymberlejt felszabadítani, de kísérlete
balul ütött ki s óriási vereséget szen-
vedett.

Amerika és Olaszország.

Washington, február 8. (Reuter.) Báró
Fava olasz nagykövet és Kasson, a kölcsönös-
ségi szerződés tárgyalására kiküldött amerikai
biztos, ma egyezményt irtak alá, a mely a
Dingley-tarifa érvényességének idejére szól. Hír
szerint ez az egyezmény Amerikának nagy
vámkedvezményekre nyújt gyapotmagra és más
terményekre nézve, míg Olaszország a p szögbo-
rok, műtárgyak és más cikkek várájának
leszállítását kérte. Olaszország a maga részéről
engedményeket tett mezőgazdasági és villamos
gépekre, konzervekre, halakra és tudományos
műszerekre nézve. Amerika körülbelül ugyanazo-
kat az engedményeket nyújtja Olaszországnak,
mint nemrég Franciaországnak.

A bányász-sztrájk.

Szeged, február 9. (Saját tud. távirata).
A folyton terjedő sztrájk megállítására már a
bányász-védegyelet is közbelépett és békitő fel-
hívást bocsátott ki a bányászokhoz. Ennek da-
czára Resiczán a bányászok szervezkedése fo-
lyik s kitörésre a dolog valószínűleg szombaton
kerül, a mikor ugyanis a *fizetés-nap* van. Ek-
kor ugyanis a kért fizetés emelést vagy teljesi-
tik vagy nem s ez utóbbi esetben a munkáról
tömegesen lemondanak. Az erőszakos kitörések
megállítására a csendőrséget szaporítani fogják.
A vizsgálatból most már kiderült, hogy ezt a
magyar sztrájkot a sziléziai sztrájk vezetősége
készítette elő.

A szultán és Kréta kormányzója.

Páris, febr. 9. A Havas ügynökségnek je-
lentik Athénből: Az Aszty kánaei levelezője azt
jelenti lapjának, hogy a szultán állítólag kije-
jelentette, hogy hajlandó György herceget
Kréta kormányzójának elismerni, ha a herceg
Konstantinápolyba jön, hogy a szuverenjét üd-
vözölje. György herceg, midőn erre nézve kér-
dést intéztek hozzá, kijelentette, hogy három
évre szóló mandátumának lejártá előtt semmit
sem tehet, hacsak a Krétában operáló hatal-
masságok ezt a mandátumot állandóvá nem
teszik.

A finn sajtótörvény reformja.

Kopenhága, febr. 9. A Ritzau-ügynök-
ség jelenti Helsingforsból: Miklós cárhoz ma
egy lovagoktól, nemesektől és polároktól aláirt
petíciót terjesztettek föl, a melyben az ér-
vényben levő sajtórendszabályok akként való
módosítását kérik, hogy az időszakos folyóiratok
kiadásának jogát csak bírói vizsgálat és ítélet-
hozatal után lehessen elvenni a kiadótól.

Közönség köre.

Válasz Rátkay urnak.

Rátkay Józsefnek a Városliget átvétele
című cikkére két helyről érkezett válasz: a
Rhédey-kerti felügyelőség részéről és Bodnár
János urtól. Mindkettőt adjuk a következőkben:

I.

Nyilatkozat.

A nagyvárad polgári lövész-egylet Rhédey-
kert felügyelősége már akkor midőn 1894 év
folyamán a Sport-tért létesítette, elvoit arra
készülve, hogy ezen intézményt Rátkay József
ur az ő városligeti alkotásainak konkurrens
vállalataként fogja tekinteni. Beigazolást nyert
e feltevésünk, — mivel Rátkay József ur az-
óta ugy társasága körében, mint termékeny
hírlapi cikkeiben, minden alkalmat felhaszná-
lta arra, hogy a Sport-tért maga vagy meg-
bizottjai által kémlelgesse, — hogy a felügye-
lőség működését megélezze, gunyolja, kissebb-
bitse. — Hallgatással mellőztük eme megnyi-
latkozásait, — mert a mi komoly munkánk a
nyilvánosságnak volt szánva, — minket nem
egyéni érdek, nem személyes hiúság, hanem
egyesületünk ügyeinek előmozdítására a mivel
társadalom kívánalmainak kielégítésére irányi-
tott törekvés vezetett; — mert meg voltunk
győződve arról, hogy vállalkozásunk semmiféle
érdekléssel ellentétben nem áll, — és mert hosz-
szabb idő személyes tapasztalataiból igen jól
ismertük Rátkay József urnak mindennel össze
férhetetlen egyéniségét és természetét; — ez
okból az ő éretlen elzeléseire és csipkedéseire
egy szóval sem reflektáltunk, viszont kerültünk
a vele való minden érintkezést, — kerültünk
az ő ügyeibe való minden avatkozást, — sőt
akkor, a minden a városi közterek gondozását
a várostól felvállaltunk, az ugynevezett város-

liget területe egyenesen a mi kívánságunkra
nem vonatott be a többi közterek sorába, —
mert mi Rátkay József urnal e kérdésben sem
óhajtottunk érintkezésbe lépni.

A »Tiszántul« helybeli lap folyó évi 29.
számában, — »a városliget átvétele« című
cikben Rátkay József ur ismét ellenünk intéz
kirohanást: sok badarság és idétlenség leplébe
burkolva, minket olyan cselvetőkként tüntet fel,
kik tőle a városligetet elvételni akarjuk, —
működésünk tisztaságát és jóhiszeműségét alap-
talanul gyanúsítja, — jellemünket bírálja.

Rátkay József urnak ezen legújabb meg-
nyilatkozására sincs ő hozzá szavunk, mi ez-
után sem foglalkozunk az ő ügyeivel, — tő-
lünk izgathat, lázithat egyeseket vagy városi
köröket is ellnntünk, mi vele nem érinke-
zünk. — Van azonban a város érdeklődő kö-
zönségéhez ez alkalomból egy tisztelet teljeské-
relmünk, mely az: hogy a mi működésünk el-
bírálásánál, a Rátkay József ur által — egyéni
érdekeltsége folytán hangoztatott rögeszméinek,
— és roszakaratu alaptalan gyanúsításainak
hitelt ne adjon.

Nagyvárad, 1900 évi február hó 9-ik napján.

Rhédey-Kert felügyelőség nevében

Mezey Mihály

Kunz Gusztáv.

II.

(A számlák kiegyenlítése.)

Hogy a Rátkay ur által említett nagyha-
talmasságok elvették a kis hatalmasságoktól a
jogos tulajdonukat, hát az mindenesetre tör-
téneti ildomtalanlás, hogy azonban az »Erzsé-
bet« liget továbbra is a csavargók és más
kétes ekszisztenciák buvó helye legyen és
rendeltetéseként a törvényhatóság által kijelölt
módon át ne adassék; ez volna a legnagyobb
esztelenség. Mert mihez kell ész? a feltalálás-
hoz! Ha Rátkay ur feltalálta volna városlige-
tet ma már eszes ember lenne! de ő csak
megtalálta s így csak ügyes *tapogató*; hogy
15 éven keresztül a saját szeszélye szerint
használt fel egy közvagyon: az meg a vak-
merősége mellett bizonyít; ilyen tulajdonságok
mellett aztán nem lehet csodálni, — ha burnak
érzi magát, — legfeljebb azon álmélkodik az
ember, hogy még el nem ment a búr hábo-
ruba; ott bizonyára jobban lehetne értékesíteni az
ilyen kiváló kvalitásokat *diplomá* nélkül, mint a
tanító pályán *diplomával*. És ezt megmutatta
az itthon vívott csatájával is, a melylyel hihe-
tőleg még igen soká távol tartja a *modern*
civilizációt az ő kis Transzválijától.

A nyers erő épen az ő kezében volt; hisz ez
volt egyedüli fegyvere, a melylyel a nagy közön-
ség igen nagy részének ellenzése daczára is, a
ligetet mai állapotában fentartotta; és így az
a fellépés — a melylyel valaki egy köz-
vagyon a közzélelre igyekszik értékesíteni
— nem nevezhető a nyers erő érvényesülésnek;
különösen akkor, midőn a városnál lévő ir-
atokból épen nem az tűnik ki, hogy a város-
liget a Rátkay József nevére lenne eltelek-
könyvelve; s így mi sem jogosítja föl e név
viselőjét arra, hogy más, a társadalmi életben
saját érdemeikkel való állandó kérkedés és
annak fitogtatása nélkül hasznos tevékenységet
kifejtő egyeseket és testületeket meggyanusít-
son, mert a gyanúsítás még a búroknak sincs
megengedve!

A mi azokat a »bizonyos számlákat« illeti,
a melyeket minden évnegyedben a cronometer
pontosságával kétszer háromszor szélnek ereszt:
ne higgye Rátkay ur, hogy a benne foglalt de-
ficitek (a melyek azonban egy *mesébe* szint-
foly joggal befoglalhatók) elosztására Nagy-
várad vezérférfiai társadalmi gyűjtést rendeznek;
elégedjék meg csupán azzal, hogy ezeket a ne-
gyedévenként leküzdött számlákat az újságolvasó
közönség (már — aki!) angol hidegvérrel vég-
gig olvassa.

Hogy Réz Mihály uri embereket hívott
össze arra a nehézményelt értekezletre, hogy
őt bölcs tanácsukkal támogassák: bizony böl-
csen tette; ha Rátkay ur 15 év alatt
bur hajlamain uralkodva, hasonlóképen cselek-
szik, nagyon okosan tette volna; mert az egye-
sülésben erő rejlik; de ő nem tette; *egyedül*
harcolt. Meg is látszik a városligeten!

Az is fáj, hogy a monstre majálisokat nem ott rendezték, hanem a Rhéday kertben; hát ha a Rhéday kert alkalmasabb ilyen célokra ki lehetett volna? s még azt mondja, hogy kaczagta a monstre bevételeket, igaz! s menyire lelkebből jött ez a kaczag; az az ünnepek előtti és utáni cikkeiből messze kicsegett.

A társadalom jótékony urai, családjai, a kik 6180 frt adományt tettek — jórésben — megbánták e ballépésüket; a kik pénzt fizettek a korcsolyázásért és csolnakázásért »dettó,« hanem akik azokat a cikkeket írják, hogy »no most, — de most« higgye el kérem szintén dolgoztak az Istennek is, az embereknek is, meg Nagyváradnak is annyit, de annyit ingyen, hogy Rátkay ur pénzért sem dolgozott sokkal többet.

Igazán ezt a »no most,« de most«-ot is emberbaráti szeretetből írják; nem akarják ugyanis, hogy még 15 évig ön kezelje a városligetet miközben váltóadóssága 4000 forintra, deficitje pedig 4422 frtra szaporodjék fel.

A mi a mű játékokat, egy tantestület eljárásának, a főigazgató ténycelemeknyének a bírálgatását illeti, az hasoalt Rátkay ur egyik dikciójának mottójához, midőn az ünnepeket így köszöntötte fel: »a gyöngy a szemétdombon is gyöngy marad!« fordítsuk meg csak ezt a tételt.

Hogy a város érdemes tisztikara milyen reménnyel bocsájtotta el Rátkay urat a jövő iránt, — azzal kár volt előhozakodni, mert az köztudomású tény, még a tisztikar előtt is, hogy a törvényhatóság a ligetet gyermekjátékos helynek jelölte ki, — az is köztudomású tény továbbá, hogy e helynek a jelzett célra való fölhasználása már csak igen rövid idő kérdése. — Hogy az »átvétellel« a város nem siet, annak az okát ő tudja, de hogy az »elvétel« tényleg bekövetkezik, az nemsokára bevézett tény lesz. — Ugy szintén kárba vesztett munka előhozakodni a kezeihez adott pénz bevételi és kiadási rovataival; hisz azt már mindenki kívülről tudja; egyébre pedig nem kíváncsi senki!

A csatára se készüljön Rátkay ur, mert bár Réz Mihály, Bus Dávid és Gábel Jakab a közügyet könyvvitel nélkül szolgálják s a penájuk is fog, ha arra kerül a dolog, mégis az ügy diadalát nem ilyen apró csatározásoktól, hanem a törvényhatóságtól, mint a város művelt közönségének a képviselőitől várják.

Hogy a kecskeméti határ is belekerült megint a szóba; — az világos, — de hogy hogyan került, vagy miért került bele, annak Rátkay ur a megmondhatója!

Igaz is! Urak vagyunk! Nohát ha urak vagyunk s évenként 6000 frtot költünk diszcserejékre. — akkor méltán megvárhatják tőlünk a szegény emberek, hogy a modorunk legyen választékosabb, viszont a hogy mi megköveteljük, hogy ha szegény az ember legyen türelmes!

Mert ennyi modortalansággal, amennyivel mi itt egymásnak rontunk s ennyi türelmetlenséggel, amennyivel mindig szembe találkozzunk, még olyan nagy »uri« tempók mellett sem fogjuk a váltóinkat sikerrel »homlitani,«

Bodnár János.

KÖZGAZDASÁG.

A délvidéki gabonauzsora. Temesvárról írják: Nagy szenzációt keltett a »Neue Temesvarer Zeitung« vezércikke, melyben nem kisebb vádról van szó, mint arról, hogy »a kis zsványoka! felakasztják, a nagyokat futni hagyják.«

Ezen vád azonban még időelőtti, mert igaz ugyan, hogy évek óta folyt a nagy vita ugy a jogászai, mint nemkülönben a kereskedelmi és mezőgazdasági körökben, vajjon képez-e uszórát az, ha a tőkepenzes a földműveléstől reménybeli termését már tavaszkor megveszi, illetőleg arra pénzt ad, egyúttal bianco-váltót irat alá és ha aztán a gazdának az isteni gond-

viselés kifürkészhetlen és fel nem érhető intézkedése folytán nem termett buzája, elégséges és elfogadható ok legyen az arra nézve, hogy most a gazda és családja nemcsak azzal legyen sújtva, hogy sem miből megélnie ne legyen, sem hogy a megélhetés, az adófizetés, a gyermeknevelés a föld további megmiveltetésére szükségeseket meg ne szerezhesse, de egyúttal a kapott vételár helyett 3-szoros, tehát 300%-os összeget fizetni képes nem lévén, igavonó marhái és ingatlanjai dobszó mellett elárvereztessenek és ekképen ühhibáján kívül, ősi hazáját elhagyva, a vándortarisnyát és koldusbotot kezébe véve, Amerikába, a szomszéd Szerbiába, avagy Románia vagy Bulgáriába kivándoroljon.

E problema megfejtésén sokan fáradoztak, pedig kár volt e felett vitatkozni is, mert oly kereskedelmi törvényt a világ egyetlen egy civilizált állama sem ismer el, mely megengedné azt, hogy a földműves azért, mert egy évi rossz termése volt, a nyereszkesedő milliomosok áldozatává és prédájává essék. »Ad impossibilia nemo obligatur.« A hitelező, de mondjuk — ő szerintük a vevő — mit vett? Jövedőbeli termést, amely tehát esélyeknek volt kitéve és milyen áron? Négy-öt forinton, tehát az előállítási, modjuk termelési minimális áron. anélkül, hogy a megvett jövedőbeli termésnek jövedőbeli ára meg lett volna előre határozva, ha tehát az előre megvett buzának ára emelkedett, abból az eladóra semmi haszon és anyagi előny nem hármozhatott, de a vevőre igen, a vevő tehát semmi rizikót nem vállalt, de az eladó, az őstermelő, a haza göröngyös földjét véres verejtékkel megmunkáló földműves — üres váltóúrlap és kötlevel alakjában — mint sok esetben — maga alá sem irt, még lelke üdvösségét is lekötötte, így pusztult el Magyarország földműves népének legnagyobb része, így burjánzott fel a veszedelmes tévtanokat hirdető szocializmus, így lett földműves népünk hajléktalanná és földönfutóvá, így emelkedtek fel a Dunasoron a milliomos gabonakereskedők egetverő palotái.

A mi népünk türelmes és józan bizalommal van a kormány és a Kuria iránt, de már a mai napon nagyon elkeseredett, a midőn a »Neue Temesvarer Zeitung« vezércikkét elolvasta. Ezen cikk tisztára elmondja a vidékünkön dúló gabonauzsorának romboló hatását és hozzá teszi, hogy a hordár, ha egy színházi jegyet pár krajczárral drágábban ad el, megbünteti, elzárják, uszorásainknak a népet tönkretévő spekulációi — az elpalástolt uszoratókák által — »legitim« kereskedelmi ügyleteknek mondatnak, amint ezt a másodbiróság már pár ítéletében kimondotta. Csak hogy nem itt van a dolog vége, mert hiszen a magyar királyi Kuria vádhatározataiban nagyon bölcsen és alaposan kifejtette, mely ügylet tekinthető kereskedelmi ügyletnek és melyik uszorának. Azért nincs népünknek most még oka kétségbeesnie és lemondani egy jobb jövőről.

A kormány és a kir. Kuria eddig is a törvény intenczióit, annak szellemét követte és követni fogja és nem fogja magát eltereltetni a nagy milliomosok alakoskodásai által.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 9.

Az irányzat csendes.

Oszták hitel	— — — — —	380.60
Magyar hitel	— — — — —	379.25
Allamvasut	— — — — —	330.—
Rimamurányi	— — — — —	325.25

Magyar jelzalog	— — — — —	469.—
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Határidők.

Budapest, február 9.

Buza októberre	— — — — —	7.88
Buza áprilisra	— — — — —	7.77
Uj tengeri	— — — — —	4.97
Rozs okt.	— — — — —	6.47
Zab okt.	— — — — —	5.08
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	98.75
Magyar koronajárdék	— — — — —	94.80
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,9%	— — — — —	100.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,1%	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	98.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.35
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	95.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	— — — — —	162.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	— — — — —	141.—
Oszták járdék papírban	— — — — —	99.50
Oszták járdék ezüstben	— — — — —	99.80
Oszták járdék aranyban	— — — — —	99.—
Oszták korona járdék	— — — — —	99.—
Oszták államsorsjegyek	— — — — —	138.—
Oszták magyar bankrészevény	— — — — —	18.05
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	758.50
Oszták hitelintézet részevény	— — — — —	762.50
Párisi vista	— — — — —	96.30
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	19.24
Németbirodalmi márka	— — — — —	118.05
London vista	— — — — —	242.85
20 márkás arany	— — — — —	28.60

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A híres

Haldek-féle

Elit-magvak

u. m. 95% csiraképeségű

Oberndorfi répamag

99 1/2% tisztaságú

Luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítójánál Budapesten, Károly-körut 9 s a vidéken **minden jobb üzletben**, mely magot tart.

A cég nagyváradai képviselői **Kappel J.** és **Fischer** urak Sonnenwirt-ház. Telefon 124 sz.

Vendéglősök és korcsmárosok
figyelmébe!

Nagyobb mennyiségű **saját**
termésű tisztán lehuzott

u j b o r

jutányosan — hordó számra is —
kapható

Janky Józsefnél

Nagyváradon.

Ugyanott kapható még néhány ezer **szőlő zöld** és **fásajtás** a legnemesebb **csemege**, **muskotály** fajokból és olasz rizlingből, továbbá 500 darab két éves legbecsebb **ősi barack** szemzésekből.

— **Közvetítő kerestetik.** —

A Bihar megyei Kereskedelmi-, Ipar- és Termény-Hitelbank

1899. évi
Mérleg-számlája.

	Frt	kr.	Frt	kr.		Frt	kr.	Frt	kr.
V a g y o n:					T e h e r:				
Ingatlanok: N.-Teleki-utcai intézeti ház —	40000	—			Részvénytöke: 2250 drb részvény á 140 frt			315000	—
Árverésen régen vett két ház értéke	10900	—			Alapok: Közönséges tartalékalap — —			250000	—
" 1899. évben vett ház —	10500	—	61400	—	Osztalék-tartalék-alap — — —			22500	—
Készpénz — — — — —			44859	79	Kétes követelések tartalék-alapja —	9241	76		
Váltók — — — — —			1345485	27	Ezen évi hozzájárulás — — —	2000	—	11241	76
Előlegek: Értékpapírokra — — — —	64106	50			Hiteltulajdonosi biztonsági-alap —			825	79
A nagyváradi árúraktárnak ott el-			192322	50	Intézeti ösztöndíj-alap — — —			3423	50
helyezett terményekre — — — —	128216	—	1904	—	Tiszti nyugdíj-alap — — — — —			79596	62
Zálogkölcsonők — — — — —			881256	18	Betétek könyvecskékre — — — — —			2535921	75
Jelzálogkölcsonők és függő kamatal			47070	88	Váltók vizsgálószámításban (az osztr.-m. banknál)			170850	—
Kötvénykölcsonők: községeknek — —			203073	80	Kamatok átvitele 1900. évre: váltók után			10148	36
Értékpapírok: jegyzék szerint — —			228	75	Fel nem vett osztalék:				
Erczpénzek — — — — —			77567	62	1897. évről — — — — —	231	—		
Tiszti nyugdíjalap értékpapirjai —			1484	—	1898. évről — — — — —	420	—	651	—
Bélyegkészlét — — — — —					Hitelezők folyószámlában — — — —			81586	06
Adósok folyó számlában:					Igazgatósági és felügyelői jutalék —			7404	67
Nagyvárad város — — — — —	67701	30			Tiszta nyereség-egyenleg — — — —			49554	63
Pénzügyintézeteknél elhelyezett tőkék			614350	05					
és alapszabályilag fedezett egyéb			682051	35					
folyószámlák összege — — — —									
Felszerelés: teljesen leírva.									
			3538704	14				3538704	14

Nyereség- és veszteség-számlája.

	frt	kr.	frt	kr.		frt	kr.	frt	kr.
V e s z t e s é g:					N y e r e s é g:				
Kamatok: Betétek után (könyvecskékre és folyószámlákra) — — — — —			105053	93	Kamatok: váltók után — — — — —	101560	49		
Kamatok átvitele 1900. évre: (váltók után) —			10148	36	Előlegek után és bélyegmegtérítés	4620	84		
Üzleti költségek: Lakbér, fűtés, világítás, könyvek, nyomtatványok, útiköltségek, irodaszerek, posta- és sürgönydíjak, bélyegek stb. — — — — —			5775	18	Zálogkölcsonők után — — — — —	174	14		
Díjazások: Összes díjazások, lakberek és napibiztosítási díjak — — — — —			15021	94	Jelzálogkölcsonők után — — — — —	49934	96		
Adó: Állami adó, városi közköltő- és útdadó	10721	12			" " (hátralékban — előleges kamatok levonása után) — — — — —	8940	20		
Betétkamatok után 10% adó — — —	10505	40	21226	52	Folyószámlák után — — — — —	40733	44		
Illetékek: Iparkamarai illeték — — — —	337	27			Kötvény-kölcsonők után — — — — —	1712	20		
Illeték-egyenérték — — — — —	60	98	398	25	Értékpapírok adómentes kamatai	10704	36	218380	63
Veszteség: Perköltségekben — — — — —			784	77	Fárdij (jutalék) számlán — — — — —			4073	52
> eladott értékpapírokon — — — —	1000	—			Ingatlanok jövedelme: — — — — —	3094	47		
> értékpapír árfolyam-különbözeten	2279	22	3279	22	Levonva beruházásokra fizetett — —	814	91	2279	56
> behajthatlan követeléseknél — —			4116	14	Leírt követelésekből befolyt — — — —			2029	90
Nyereség 60,959 frt 30 kr.									
Felosztási tervzet:									
Kétes követelések tartalék-alapjára — —	2000	—							
Tiszti nyugdíj-alapra — — — — —	2000	—							
Igazgatósági és felügyelői jutalékra — —	7404	67	11404	67					
Nyereség-egyenleg a közgyűlés rendelkezésére			49554	63					
			226763	61				226763	61

Nagyvárad, 1899. december 31-én.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Szabó József,
elnök.

Dr. Bulyovszky József,
Farkas Izidor,

Léderer Dávid,
Markovits Antal,

Raismann Mór,
vezérigazgató.

A könyvvezetésért:

Rosenthal Adolf,
főkönyvelő.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Ficzek Lajos,
Krausz Dávid,
Markbreit Sándor.